

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

BADK.DPK.133.39.2018

BADK.DPK.133.42.2018 MR

P9-17/18

Warszawa, dnia 12 czerwca 2018 r.

Nr: 33309	Data wpływu petycji 23 kwietnia 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 6 czerwca 2018 r.

USTRÓJ ROLNY

TEMAT

**DOPRECYZOWANIE USTAWOWYCH DEFINICJI
„OSOBY BLISKIEJ” I „ROLNIKA INDYWIDUALNEGO”**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, w celu doprecyzowania definicji „osoby bliskiej” i „rolnika indywidualnego”.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji w uzasadnieniu podaje, że definicja legalna „osoby bliskiej”, uwzględniająca w obecnym stanie prawnym zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, osoby przysposabiające i przysposobione jest niepełna, bowiem nie uwzględnia możliwości nabywania gospodarstwa rolnego przez wujka lub ciotkę od swojego bratanka, co zdaniem skradającego petycję jest krzywdzące. Rozwiązanie tego problemu autor petycji widzi w rozszerzeniu kręgu osób bliskich o krewnych lub powinowatych zbywcy w linii bocznej do trzeciego stopnia.

W petycji autor proponuje również odejście od określenia okresu prowadzenia gospodarstwa rolnego, tj. okresu co najmniej 5 lat, w przypadku gospodarstw prowadzonych od pokoleń, który ujęty został w definicji „rolnika indywidualnego” w art. 6 ust. 1 ustawy.

STAN PRAWNY:

W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 2196 ze zm.), dalej: ustawa, w preambule wskazano, że ustawę uchwalono w celu wzmocnienia ochrony i rozwoju gospodarstw rodzinnych, które w myśl postanowień Konstytucji RP stanowią podstawę ustroju rolnego Rzeczypospolitej Polskiej, dla zapewnienia właściwego zagospodarowania ziemi rolnej w Rzeczypospolitej Polskiej, w trosce o zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego obywateli i dla wspierania zrównoważonego rolnictwa prowadzonego w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i sprzyjającego rozwojowi obszarów wiejskich.

Definicja „osoby bliskiej” zawarta została w **art. 2 pkt 6** ustawy i należy przez nią rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, osoby przysposabiające i przysposobione.

Zgodnie z **art. 2a** nabywcą nieruchomości rolnej może być wyłącznie rolnik indywidualny, chyba że ustawa stanowi inaczej. Jeżeli nabywana nieruchomość rolna albo jej część ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej wystarczające jest, gdy rolnikiem indywidualnym jest jeden z małżonków (ust. 1). Powierzchnia nabywanej

nieruchomości rolnej wraz z powierzchnią nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rodzinnego nabywcy nie może przekraczać powierzchni 300 ha użytków rolnych (ust. 2).

Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą nabycia nieruchomości rolnej przez:

- a) osobę bliską zbywcy,
 - b) jednostkę samorządu terytorialnego,
 - c) Skarb Państwa lub działający na jego rzecz Krajowy Ośrodek, ca) spółkę prawa handlowego, której wyłącznym udziałowcem albo akcjonariuszem jest Skarb Państwa, będącą operatorem systemu przesyłowego albo posiadającą koncesję na przesyłanie paliw ciekłych, w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne,
 - d) osoby prawne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania,
 - e) parki narodowe, w przypadku zakupu nieruchomości rolnych na cele związane z ochroną przyrody;
- oraz w wyniku dziedziczenia oraz zapisu windykacyjnego; na podstawie art. 151 lub art. 231 Kodeksu cywilnego lub w toku postępowania restrukturyzacyjnego w ramach postępowania sanacyjnego.

W myśl **art. 6 ust. 1** ustawy za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadającą kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkałą w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadzącą przez ten okres osobiście to gospodarstwo.

Zgodnie z ust. 2 przepisu, uważa się, że osoba fizyczna:

- a) osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, jeżeli pracuje w tym gospodarstwie, podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie;
- b) posiada kwalifikacje rolnicze, jeżeli uzyskała wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe lub branżowe, średnie, średnie branżowe lub wyższe lub tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie

związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub wykształcenie podstawowe, gimnazjalne, zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie.

Z kolei, za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, w którym osoba fizyczna:

- 1) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników lub
- 2) prowadziła działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym o obszarze nie mniejszym niż 1 ha stanowiącym jej własność, przedmiot użytkowania wieczystego, przedmiot samoistnego posiadania lub dzierżawy, lub
- 3) była zatrudniona w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, wykonując pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej, lub
- 4) wykonywała pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej w charakterze członka spółdzielni produkcji rolnej, lub
- 5) odbyła staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej (ust. 3).

Dowodem potwierdzającym osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy, jest oświadczenie prowadzącego to gospodarstwo, poświadczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), dowodem potwierdzającym zamieszkanie jest zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały (ust. 4), zaś dowodem potwierdzającym spełnienie warunku w zakresie dotyczącym:

- 1) prowadzonego gospodarstwa - powierzchni użytków rolnych jest oświadczenie nabywcy albo uprawnionego do pierwokupu;
- 2) łącznej powierzchni użytków jest oświadczenie nabywcy albo uprawnionego do pierwokupu, poświadczone przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (ust. 5).

W myśl ust. 9 przepisu, dowodem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji rolniczych mogą być też dokumenty wydane przez właściwe organy lub instytucje państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Konfederacji Szwajcarskiej.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ziemię rolną może kupić tylko rolnik indywidualny spełniający ustawowe kryteria, tj. jest właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, łączna powierzchnia użytków rolnych nie może przekraczać 300 ha. Konieczne jest, by nabywca nieruchomości rolnej posiadał kwalifikacje rolnicze oraz co

najmniej 5 lat mieszkał w gminie, na której obszarze położona jest jedna nieruchomość wchodząca w skład gospodarstwa rolnego. Wymogiem jest także, aby gospodarstwo prowadził osobiście.¹

Stwierdzenie, że określonemu podmiotowi przysługuje tytuł prawny w odniesieniu do nieruchomości rolnej (np. prawo własności lub udział w takim prawie nabyty w drodze dziedziczenia bądź w drodze umowy), nie jest równoznaczne z oceną, że ten podmiot prowadzi działalność rolniczą. Poświadczenie przez organ wykonawczy gminy, że wnioskodawca osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, potwierdza tylko wystąpienie określonych faktów w dniu wydania zaświadczenia, nie zmienia natomiast sytuacji prawnej wnioskodawcy, którego to zaświadczenie dotyczy.²

W Sejmie obecnej kadencji na rozpatrzenie oczekują **dwa poselskie projekty ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego** (druk sejmowy nr 1308 i 1429):

Pierwszy projekt zakłada zmianę definicji „rolnika indywidualnego” oraz dodanie przesłanki zamieszkiwania na terytorium RP przez co najmniej 5 lat, a także zlikwidowanie obowiązku zamieszkiwania w gminie na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego.

Z kolei drugi projekt zakłada wprowadzenie dodatkowych wyłączeń z zakresu stosowania ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. Zgodnie z projektem przewiduje się, by przepisy tej ustawy nie były stosowane do nieruchomości rolnych będących użytkami rolnymi położonymi w granicach administracyjnych miast oraz do nabycia udziałów lub ich części we współwłasności tych nieruchomości.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Klat-Górska E., *Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego. Komentarz*, LexisNexis 2013

² Decyzja SKO we Wrocławiu z dnia 22 marca 2017 r. nr SKO 4401/12/17.